

בש"פ 7503/19 - מלכה לייפר נגד היועץ המשפטי לממשלה

בבית המשפט העליון

בש"פ 7503/19

לפני: כבוד השופט ד' מינץ
העוררת: מלכה לייפר
נגד
המשיב: היועץ המשפטי לממשלה

ערר על החלטות בית המשפט המחוזי בירושלים
(השופטת ח' לומפ) במ"ת 23733-08-14 מימים
23.9.2019 ו-4.11.2019

בשם העוררת: עו"ד טל גבאי; עו"ד יהודה פריד; עו"ד ברוך זכאי
בשם המשיב: עו"ד מתן עקיבא; עו"ד אביטל ריבנר

החלטה

לפני ערר על החלטות בית המשפט המחוזי בירושלים (השופטת ח' לומפ) במ"ת 23733-08-14 מימים
23.9.2019 ו-4.11.2019 המורות על מינוי "פאנל מומחים" ובדיקת העוררת על ידו.

1. השתלשלות ההליכים בפרשה זו ארוכה וסבוכה מאוד, ובתמציתיות רבה אעמוד רק על החלקים הרלוונטיים ביותר לסוגיה שלפני. ביום 17.8.2014 הוגשה בקשה לבית המשפט המחוזי בירושלים להכרזת העוררת כבת הסגרה לאוסטרליה על מנת להעמידה לדין בגין ביצוע עבירות מין חמורות בתלמידות. לאורך כל ההליך טענו באי-כוחה של העוררת כי היא אינה כשירה לעמוד לדין ועל כן יש להפסיק את הליך ההסגרה נגדה בהתאם להוראת סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: החסד"פ). ביום 21.2.2016 הורה בית המשפט המחוזי לפסיכיאטר המחוזי ליתן חוות דעת בנוגע למצבה הנפשי של העוררת לפי סעיף 15(ג) לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991 (להלן: החוק). בעקבות חוות הדעת, וההשלמות שהתבקשו לה, מהן עלה כי העוררת אינה מסוגלת לעמוד לדין, ולאור הסכמת הצדדים להפסקת הליכי ההסגרה מכוח סעיף 170(א) לחסד"פ, הורה בית המשפט המחוזי

על הפסקת ההליכים. ברם, לאחר שנפתחה נגד העוררת חקירה משטרתית בגין חשד להתחזות לחולת נפש על מנת להתחמק מהליכי ההסגרה, ביום 12.2.2018 חודשו הליכי ההסגרה.

2. מאז חודשו הליכי ההסגרה הוגשו חוות דעת שונות לגבי העוררת. המשיב אחז בחוות דעת (ביניהן חוות דעת נוספת מטעם הפסיכיאטר המחוזי) התומכות בטענה שהעוררת מתחזה לחולת נפש, והעוררת מצדה נשענה על חוות דעת העומדות על כך שהיא אכן חולת נפש. בתום הליך הוכחות, ניתנה ביום 23.9.2019 החלטת בית המשפט המחוזי, המתייחסת בהרחבה ובפירוט רב לחוות הדעת השונות, לראיות שהוצגו ולעדויות המומחים, כמו גם לעובדה שהעוררת מקבלת טיפול פסיכיאטרי במסגרת שירות בתי הסוהר. בית המשפט קבע כי המשיב לא הרים בשלב זה את הנטל להיעתר לבקשתו לחידוש הליכי ההסגרה. עם זאת, למען הסר ספק ונוכח חוות הדעת הסותרות, ומתוך זהירות הצופה פני עתיד, הורה בית המשפט על מינוי פאנל מומחים אשר ייתן את חוות דעתו ביחס לשאלה אם מדובר במתחזה או בחולת נפש. לאחר מתן החלטה זו, הוגשו בקשות נוספות בקשר למינוי פאנל המומחים, ביניהן בקשה המתייחסת לשאלה אם העוררת תאלץ לעבור את הבדיקה בניגוד לרצונה. במסגרת החלטה מיום 4.11.2019 קבע בית המשפט כי ככל שיתעורר צורך בכך, לא יהיה מנוס מהפעלת סמכותו של בית המשפט לכפות על העוררת את הבדיקה. מכאן הערר שלפני.

[בהערת אגב יאמר כי נגד ההחלטה על מינוי פאנל המומחים הוגשה על ידי העוררת גם עתירה לבית משפט זה בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק (בג"ץ 6747/19), אשר נמחקה לבקשת העוררת ביום 10.11.2019].

3. במסגרת הערר, נתבקש להורות על ביטול ההחלטה על עריכת בדיקה פסיכיאטרית נוספת לעוררת באמצעות הפאנל. זאת, לטענת העוררת, נוכח העובדה שבית המשפט המחוזי דחה באופן נחרץ את חוות הדעת עליהן התבססה הבקשה לחידוש הליכי ההסגרה אף מבלי להיזקק לחוות הדעת מטעם ההגנה. בנסיבות אלה לא נותר עוד כל ספק המצדיק והמבסס את הצורך במינוי פאנל מומחים לשם מתן הכרעה סופית בבקשה לחידוש הליכי ההסגרה. כמו כן, במקרה שבו קיימת התנגדות מטעם העומד לדין (או מועמד להסגרה כבענייננו) לבדיקה, יש לנקוט משנה זהירות. קיים גם ספק אם יש לבית המשפט סמכות בנסיבות שנוצרו להורות על בדיקה פסיכיאטרית וזאת תוך לימוד היקש מסעיף 15(ד) לסעיף 6 לחוק. בסעיף 6 האמור נקבע כי פסיכיאטר מחוזי רשאי להורות כי אדם יובא בדחיפות לבדיקה פסיכיאטרית, אם התקיימו בין היתר שלושה תנאים. התנאי המרכזי מבין השלושה הוא כי העומד לדין עלול לסכן את עצמו או את זולתו, ותנאי זה לא מתקיים במקרה זה. בנוסף, אין מקום לכפות בדיקה פסיכיאטרית אשר תוצאתה תהיה לרעת הנבדק, כפי שעלול להתרחש בענייננו. לא זו אף זו, במשך כל ההליך גם המשיב התנגד למינוי פאנל מומחים. בכל מקרה אין סמכות לבית המשפט להורות על ביצוע בדיקה פסיכיאטרית נוספת מהטעם שמדובר בבקשה לחידוש הליכי ההסגרה, ובוודאי שבנסיבות העניין לא קמה הצדקה להורות על כפיית ביצוע בדיקה לעוררת, באופן הצפוי לפגוע באופן קשה בחירותה ובזכויותיה.

4. מנגד, המשיב טען כי דין הערר להידחות על הסף בעיקר נוכח העובדה שעל פי הוראת סעיף 19 לחוק, אין לעוררת זכות לערור על ההחלטה על מינוי פאנל מומחים. יחד עם זאת, במסגרת הדיון שהתקיים לפני היום נטען כי גם מבלי להידרש לסוגיית הסמכות להגשת ערר, לגופו של עניין אין כל מקום להיעתר לערר. נטען כי לא יכולה להיות מחלוקת כי לבית המשפט הסמכות להורות על מינוי פאנל מומחים לצורך בירור מעמיק נוסף של מצבה הפסיכיאטרית של העוררת. שעה שהעוררת היא גם זו אשר ביקשה את הפסקת הליכי ההסגרה לפי סעיף 170 לחסד"פ, אין מקום לטענותיה בדבר היעדר סמכות להורות על בירור פסיכיאטרי מלא ושלם ככל שיידרש. זאת ועוד, טענות העוררת כי ה"ספק" עליו הצביע בית המשפט אינו יכול להצדיק מינוי פאנל מומחים כבר נדחו בהחלטה מפורטת של השופטת ע'

ברון(בש"פ 6509/19 מיום 10.10.2019) בעניין ערר שהוגש על מעצרה של העוררת. בנוסף נטען כי טענות העוררת על פיהן אין להורות על ביצוע בדיקה בכפייה אינן רלוונטיות מקום שבו מדובר במי אשר הוא עצמו טוען לאי-שפיות. אכן, המשיב התנגד בשעתו למינוי פאנל מומחים כאמור, אולם שעה שבית המשפט הורה, לאחר הפעלת שיקול דעת ובחינת הסוגיה לעומקה, כי יש מקום למינוי ובדיקה כאמור, יש לעשות כן ללא דיחוי נוסף.

5. לאחר עיון בטענות הצדדים, כמו גם שמיעת טענותיהם במסגרת הדיון שהתקיים היום לפני, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות.

שעה שהעוררת היא זו אשר עמדה על הפסקת הליכי ההסגרה מכוח סעיף 170(א) לחסד"פ, אין לשעות לטענותיה כי בית המשפט לא רשאי היה להורות על ביצוע בדיקה פסיכיאטרית נוספת, בדרך בה הוא מוצא לנכון (יוער כי שאלת תחולתו של סעיף 170 לחסד"פ, שעניינו הפסקת הליכי העמדה לדיון של מי שנמצא כי אינו מסוגל לעמוד בדיון, במסגרת הליכי הסגרה, טרם הוכרעה על ידי בית משפט זה (ע"פ 1727/16 בולטיאנסקי נ' היועץ המשפטי לממשלה (25.4.2017) (להלן: עניין בולטיאנסקי)), אך סוגיה זו אינה טעונה הכרעה שעה שהצדדים הסכימו להפסקת ההליכים מכוח סעיף זה). בית המשפט המחוזי סבר כאמור כי בענייננו נותר ספק המצדיק קיום בירור נוסף באשר למצבה הנפשי של העוררת, ועל כן הורה על מינוי פאנל מומחים. אין מקרה זה מגלה כל עילה להתערבות ערכאת הערעור בהחלטה של ערכאה דיונית להורות על בירור נוסף הנדרש לדעתה על מנת להגיע לתוצאה סופית מבוררת. גם לא ניתן לקבל את הטענה כי הרושם העולה מנימוקיו של בית המשפט שפורטו במסגרת ההחלטה אינו עולה בקנה אחד עם המסקנה כי נותר ספק כלשהו הטעון בירור. קיומן של ספקות, התחבטויות, התלבטויות וכיוצא באלה המצדיקות לדעת בית המשפט בירור נוסף אינן חייבות לבוא לידי ביטוי בכל שלב במסגרת הכרעתו. זאת על אחת כמה וכמה כאשר מדובר בהכרעה עובדתית ומשפטית סבוכה באשר למצבה הנפשי של העוררת, בהינתן הפערים המשמעותיים בין חוות דעת סותרות שהוגשו. נדמה כי במצב הדברים הקיים, בנסיבות אלו, אף קשה שלא למצוא "ספק" באשר למצבה הנפשי של העוררת.

6. מעבר לכך ולמעלה מן הצורך, יש גם לדחות את טענות העוררת בדבר ביצוע בדיקה בכפייה (על אף שבית המשפט לא הורה בעת הזו על ביצוע הבדיקה בכפייה, אך הבהיר כי יורה לעשות כן אם יתעורר הצורך בכך). הכלל הוא שאין כופין על אדם הטוען כי הוא כשיר, בעל כורחו, ביצוע בדיקה גופנית או נפשית (בג"ץ 1164/09 יעקב בן יששכר - מנכ"ל עמותת למען עתיד ילדנו נ' השופט יצחק יצחק, פסקה 6 (10.5.2009)). לעומת זאת, בנסיבות העניין, ובין היתר נוכח חומרת העבירות, נוכח השאלות העומדות על הפרק, לא ניתן להלום את סירובה של זו אשר עומדת על אי-כשירותה, לאפשר בירור נוסף ומעמיק של מצבה הנפשי.

7. ובשולי הדברים, העוררת טענה כי אין מקום להמשיך ולברר את מצבה הנפשי, נוכח העובדה שמדובר בבקשה לחידושהליכי הסגרה לאחר שכבר הופסקו ההליכים משנמצא כי היא אינה כשירה לעמוד בהם. אין גם לקבל טענה זו. הפסקת הליכים אינה בלתי הפיכה. עם שיפור במצבו של המועמד להסגרה עניינו נבחן מחדש על כל הכרוך בכך (סעיפים 21 ו-28 לחוק; עניין בולטיאנסקי, פסקה 14 לפסק דינו של השופט ס' ג'ובראן). קל וחומר במקרה זה שבו עומדת על הפרק שאלת ההתחזות.

כאמור, הערר נדחה.

המועד שנקבע לביצוע בדיקת העוררת על ידי פאנל מומחים יותר אפוא על כנו.

ניתנה היום, ה' בכסלו התש"ף (3.12.2019).

שׁוֹפֵט
